

GEHÖR

Medlemsblad för
Gävle Symfoniorkesters vänner (GSV)

Box 1283, 801 37 Gävle
Bankgiro 5223-0406
Nr 155, februari 2021

Kallelse till årsmöte med Gävle Symfoniorkesters Vänner

Tid: Tisdagen den 15 mars 2022 kl. 18.00

Plats: Bo-Linde-salen, Konserthuset

Årsmöteshandlingar kommer att finnas tillgängliga vid mötet.

Eventuella motioner till årsmötet ska inlämnas skriftligen till
ingrid.iremark@gmail.com senast två veckor före årsmötet.

Konserthuschefen Örjan Hans-Ers blickar bakåt och framåt.

Våra stipendiater Ingrid Kytöharju och Kristin Olsson spelar för oss.

Efter mötet mingel med ett glas bubbel.

Obs! Meddela deltagande till **gsv.gavle@gmail.com**

eller på mobil **073-633 25 83** (helst sms) senast den 10 mars.

Välkomna!

Ingrid Iremark

Ordförande

Ordföranden har ordet

Vi går förhoppningsvis mot ljusare tider. Pandemi-restriktionerna är borta och vi kan börja leva som vanligt igen. För föreningen är det mycket att ta igen. Vänföreningen har föga förvånande förlorat en del medlemmar under de två pandemiåren. Men de allra, allra flesta medlemmar har varit föreningen trogna och det är jag så glad för. En utmaning är nu att värva fler medlemmar. Där kan alla, och inte bara styrelsen, hjälpa till.

Vi trodde att hjulen skulle börja snurra redan i januari men den snabbspridande omikronvarianten gjorde att vi blev tvungna ställa in vänträffen den 19 med violinisten Ulf Wallin. Vi hoppas att Ulf Wallin kan komma tillbaka vid en senare tidpunkt och berätta för oss om sin långa och framgångsrika musikerkarriär.

Vi ser nu fram emot vårens alla spännande konserter men också vårt eget årsmöte den 15 mars i Bo Linde-salen där 2021 års stipendiater Ingrid Kytöharju och Kristin Olsson kommer spela för oss efter sedvanliga årsmötesförhandlingar. Vi firar att vi kan träffas på riktigt med ett glas bubbel.

Senare i vår får vi en inblick i hur musikerna i orkestern – flera nya orkestermedlemmar har tillkommit under de senaste två åren – har det till vardags.

I år är det 150 år sedan en av våra nationalkompositörer Hugo Alfvén föddes. Det firas inte minst i vårt grannlän Dalarna där Alfvén bodde under en del av sitt liv. Som den minnesgode säkert kommer ihåg planerade vi en resa till Dalarna i maj 2020 – som förstås inte blev av. Nu hoppas vi att vi i maj kan ge oss iväg västerut för en dagsutflykt i Alfvéns fotspår.

För ett par veckor sedan nåddes vi av den sorgliga nyheten att Peter Schéle, ordförande i Göteborgssymfonikernas vänner, hastigt avlidit. Peter, en personlig vän sedan många år, var 2017 en fantastisk värd för en medlemsresa till Göteborg. Vi som var med glömmer inte hans visning av Göteborgs konserthus – som han kände in i minsta vrå efter åren som marknadschef där. Vi är många som sörjer en person som med stor humor, värme och ibland halsbrytande retorik kunde förmedla varför klassisk musik och dess utövare är så viktiga.

Jag talade med Peter i telefon ett par dagar före hans bortgång och då var han full av planer för vänföreningens vårprogram och han hade just stått värd för en vänträff med den 93-åriga Herbert Blomstedt.

Ingrid Iremark

Vad är det här för instrument?

På nästa uppslag kan du få svaret i intervjun med Christer Palm.

Vänträff med orkestermusiker som spelar och berättar

Vid årets första vänträff får du tillfälle att på nära håll lära känna några av Gävle Symfoniorkesterns musiker. Helena Wahlund, viola, Ingrid Kytöharju, violin och Adrian Kaufeldt kommer att spela för oss och berätta om repetitioner och förberedelser inför konserter. Kanske har du själv funderat på sådant du nu kan få svar på. Denna gång börjar vi med musikprogrammet, varefter vi har möjlighet att äta en måltid tillsammans.

Datum: Tisdagen den 19 april

Musikprogram: Kl. 17:00 (obs tiden) i Bo Linde-salen.

Måltid: Kl. 18:00 i Restaurang Gourmet Blå.

Bakad torskfilé med smörad hummerfond, potatisstomp med gräslök och dill samt sylrig zucchini sallad med rädisor och citron. Inklusive: Sallad, bröd, smör, ramlösa, kaffe/te.

Pris: 219 kr

Bindande anmälan om deltagande i måltiden senast måndagen den 11 april till **tomas.attorps@gmail.com** eller på mobil 070- 483 06 95 (helst sms). Om du vill delta bara i musikprogrammet, behöver du inte anmäla dig.

Christer byter tuban

Christer Palm har spelat sin sista konsert med Gävle Symfoniorkester. I alla fall som fast anställd musiker.

Och om han får frågan om han kan hoppa in, så behöver han omkring två månader på sig för att komma i form igen.

Tuban har han nämligen lagt på hyllan.

– Nu kanske det blir dragspel istället, berättar Christer när vi ses i orkesterns fikarum.

Christer gör ett rejält uppbrott. Inte nog med att han lämnar jobbet. Han och hustrun Pia Eby flyttar också från Gävle till ett hus på landet, i en liten by norr om Storvik, nära en sjö.

Så det blir skogs promenader, skidåkning, fiske och bad i sjön, odlarlott och växthus. Och en lugnare miljö för parets familjemedlem, dvärgschnauzern Melker.

Christer har haft sin tjänst i orkestern sedan 2005. Vid höstens sista konsert blev han avtackad på scenen av chefsdirigent Jaime Martín.

– Jag är glad att jag fick sluta med en höst full av konserter inför publik och där jag har fått spela hela tiden, säger Christer.

Jaime berättade en historia om Christer på scenen, nämligen att en dirigent hade bett orkestern att ta om en sekvens flera gånger. Musikerna var undrande. Sen förklaringen. Christer hade spelat så vackert på tuban att dirigenten ville höra det flera gånger.

Så vad var det som hände?

Christer berättar.

– Det var i Stockholm när han spelade i Stockholms blåsarsymfoniker som repeterade inför en konsert. Och det var precis så. Orkestern fick spela en sekvens flera gånger. Christer undrade först vad som var fel. Sen sa den amerikanske dirigenten att han aldrig hade hört tubastämman spela så vackert i det verket.

Christer Palm har haft ett omväxlande liv, både som orkestermusiker, frilans och som medlem i en brasskvintett med trombonisten Christian Lindberg. Den tiden ledde till ett års studier i London och ett år i USA. Det kvarstående minnet är en cd som brasskvintetten spelade in på Bis. Det här var när Christian hade sin anställning på Operan, i Hovkapellet.

– Jag tog tjänstledigt under den tiden. Sen lämnade jag kvintetten när jag bildade familj och fick barn. Det gick inte att kombinera kvintetten med heltidstjänst på Operan.

Men vi börjar från början.

Christer är född i Stockholm men fick flytta med familjen, till Värmland, Kiruna och Gotland. Han började, som alla på den tiden, med att spela blockflöjt. Sen blev det andra blåsinstrument, trumpet, trombon, althorn. Han spelade tuba i ungdomsorkestern i Värmland och trumpet i storbandet i Kiruna. Sen flyttade han till Stockholm och studerade tuba på Musikhögskolan där.

Hans första jobb var i Hovkapellet, under åren 76–88.

Sen började han i SL:s Musikkår, det som nu heter Blåsarsymfonikerna. På Christers tid var det en halvtidstjänst som musiker och resten av tiden skulle han köra buss. Vilket han också gjorde,

mot livet på landet

men kanske inte så mycket eftersom han hade många frilansuppdrag.

Därefter spelade Christer i Stockholmsmusiken där den ridande högvakten ingick och fick då lära sig att rida.

Den orkestern lades ner 1996.

– Och då fick vi chansen att omskola oss, så jag utbildade mig till massageterapeut vid Axelsons institut i Stockholm.

När hans hustru Pia var klar med sin utbildning till psykolog flyttade familjen till Sandviken. Där började Christer ytterligare en utbildning, lärareprogrammet vid Högskolan.

– När jag bara hade två terminer kvar ringde dom från Symfoniorkestern i Gävle och erbjöd mig ett vikariat sex månader senare. Det var bra framförhållning så då hann jag komma i form igen. Det viket ledde till fast anställning.

Varför är tubans roll i orkestern, undrar jag. Och vad har varit roligt med orkesterjobbet?

Jo, tuban är ett basinstrument och har oftast basstämman i brassektionen eller tillsammans med kontrabas och fagott. Det är mindre ansträngande att blåsa för det kräver mindre lufttryck men däremot mer luft.

Christer spelar på tubor i två storlekar, dessutom cimbasso (se bild på föregående uppslag) som används främst i musik av Verdi och Puccini.

– Men jag fick spela cimbasson även när vi spelade Stomp-konserterna.

Det Christer gillar med Gävle symfoniorkester är att programmen är så omväxlande, cross-over med kända artister, folkmusik, symfonisk musik förstås men även operaprojekt.

– Just den bredden har varit roligt. Sen har jag fina kollegor, säger Christer.

Allra roligast har det varit att spela verk där tuban har mycket att göra, som i musik av Tjajkovskij.

– Det är roligast när man har mycket att göra och slipper sitta och vänta så länge.

Familjen flyttade till Gävle 2007 från Sandviken när parets två flickor började högstadiet respektive gymnasiet. Ingen av dem är musiker men lyssnar gärna på musik är intresserade både av teater och att skriva.

För Christer och Pia blir det ett nytt liv på landet.

Och tuban, blir den kvar på hyllan?

Christer kommer i alla fall inte att sälja den.

– Jag får se om jag blir sugen att spela igen och då vill jag ha ett bra instrument.

Kerstin Monk

Mormors piano

Innan konserthus byggdes, musicerade man i hemmen, Mozart och Beethoven oftast i adelsmännens palats. Före kvinnoemancipationen och samhällets demokratisering ingick det i flickors uppfostran att sjunga och spela, instrumentet var vanligen ett piano.

Beryktat är det brev som Fanny Mendelssohn 1820 fick från sin far med orden att musik kanske kan bli Felix profession, ”men för dig kan och måste det bara vara ett nöje.”

I ett borgerligt hem skulle det finnas, om inte en flygel, så i vart fall ett piano. Även Strindberg hade ett piano i bostaden i Blå tornet, där han regelbundet samlade ”Beethovengubbarna” för seanser. Den mest omtalade musikpedagogen är väl Nadia Boulanger (död 1979) som under sju decennier undervisade i sin våning i Paris.

Det har funnits över 300 pianofabriker i Sverige. 1988 var epoken över då Nordiska pianofabriken i Vetlanda, som årligen tillverkat 4 000 pianon, såldes till Kina. Sin guldålder hade det akustiska pianot från slutet av 1800-talet fram till 1930-talet då det fick konkurrens av radion och grammfonen, senare av TV och elektroniska klaviaturinstrument. Nu skänks ofta pianon bort gratis mot avhämtning – vart är vi på väg?

I Lövestabruk driver en ideell förening museet ”Klaverens hus” som förvaltar industrihistoria och vidareutvecklar muskarvet, kanske ett utflyktsmål för GSV.

Min mormor hade tagit studenten i Helsingfors 1897 och hälsat sina föräldrar i ett påskbrev med orden ”Kristus är uppstånden” på ryska.

1904 köpte hennes föräldrar ett begagnat piano av märket Rönisch från firman Fazer och Westerlund på Alexandersgatan, 1845 hade det första Rönisch-pianot tillverkats i Dresden. Då mormor och morfar 1921 flyttade från Borgå till Mariehamn – kanske för att komma längre bort från hotfulla bolsjeviker i öster – följde pianot med.

Mormor, som läst franska på Sorbonne, fick i Mariehamn nöja sig med att på piano ackompanjera stumfilm på biografen. 1921 hade hon ett ”inhemskt program” till filmen ”Sången om den eldröda blomman”. Den minnesgode erinrar sig att Gävle Symfoniorkester för några år sedan framförde Armas Järnefelts specialkomponerade orkesterverk samtidigt som filmen visades på scenen.

Efter erhållen exportlicens ”kånkade” personal från möbelaffären ”Central” i Mariehamn en novembernatt 1945 pianot upp på ett ångbåtsdäck för transport till Stockholm. I föräldrahemmet i Djursholm blev det musik dagarna i ända ty min mamma var pianolärlarinna. En väninna till henne spelade vid besök alltid Schuberts Impromptu i Ess-dur. Var det där fröet såddes till min förälskelse i klassisk musik? Bland mammas elever fanns barn till skådespelarna Max von Sydow och makarna Ingvar Kjellson och Meta Velander. Pojkar som flickor skulle kunna spela piano.

Max von Sydow var en gentleman. Överdådiga blomsterbuketter på musikavslutningarna. I ett brev år 1970 beklagar han en försenad betalning för lektioner. Han hade under inspelning av filmen ”Papegojan” suttit inspärrad på Varbergs fästning men lyckats fly i kortbyxor under full vinter. Som tur var hade en stuntman gjort det farofyllda språnget till friheten, annars hade min mamma kanske aldrig fått sina pengar.

Pianot har sedan följt mig under ett kringflackande liv – Mariestad, Luleå och Gävle, här – tror jag – att det har det kommit till ro. Då inspirationen faller över mig och jag är ensam, kan jag slå mig ned och spela enklare stycken av de stora mästarna, mitt favoritstycke är Oskar Merikantos ”Valse lente”. Hur illa jag än spelar (tur att vi bor i villa), kan jag inte förneka att dessa stunder injuter harmoni och självkänsla hos mig.

Mormors piano har överlevt krig, ett otal flyttningar och hårdhänt behandling. Mormor fick jag aldrig träffa, hennes piano vårdar jag ömt. Det är fortfarande vid god vigör, det kunde en vän, som är pianist, nyligen konstatera. Kanske blir ett bra instrument bättre ju äldre det blir? Nu väntar jag bara att han – då pandemin flugit sin kos – spelar Månskenssonaten för oss och förverkligar en dröm om musikaftnar i hemmen. Det förtjänar mormors piano. Jag tror inte att hon skulle misstycka, hon skulle le i sin himmel.

Tomas Attorps

Kära orkestervänner!

Välkomna tillbaka till normala förhållanden, förhoppningsvis kommer det att bestå.

Tack för ert tålamod och stöd under den långa tiden av restriktioner!

Vår föresats har varit att i största möjliga mån följa den plan som varit utstakad. Vi har liksom alla andra tvingats till förändringar, allt ifrån inställda konserter till ändrat program. Det sistnämnda har haft olika orsaker så som att artister inte kunnat resa till Gäve till nödvändigheten av att spela stycken med färre musiker för att glesa ur orkestern och därmed öka avstånden på scenen.

Skönt som sagt att nu få avsluta säsongen i lugn och ro enligt plan.

Det var i alla vad vi trodde till fredags, den 18 februari.

Då kom beskedet att violinisten som skulle vara även dirigent tvingats ställa in kommande vecka. Vad som då sker är ett intensivt arbete med att hitta ersättare, allra helst som repetitiönerna ska börja på måndagen direkt efter helgen. Många berörs och allra mest naturligtvis vår programchef. Programrådsmedlemmar, jag själv, artistens agentur och alla med idéer kommer med förslag. Vad ska prioriteras att hitta en annan kombinerad solist/dirigent eller att behålla programmet? Efter moget övervägande denna gång, ny dirigent och ny solist samt endast en liten förändring av solokonsert.

Jag kan lova att stressnivån var hög och naturligtvis är tillfredställelsen stor när allt fallit på plats.

Det är glädjande att vi har fått ett nytt fyraårigt avtal med Ålands landskapsregering vilket innebär att våra besök där kommer att återupptas. Vi ser fram emot att komma tillbaka till Alandica, men tyvärr måste det vänta till hösten.

Jag vill också passa på att nämna vårt samarbete med Stockholms konstnärliga högskola, institutionen för opera. Tidigare kallad Operahögskolan (betydligt lättare att säga).

Föreställningarna sker på Gävle Teater den 10 och 11 juni.

Ett verk, "The old man and the Thief" av Menotti görs i sin helhet. I övrigt scener ur följande fyra: Puccinis "Syster Angelica", La Gioconda av Poncielli, Cendrillon av Massenet och till sist ur Friskyttan av Carl Maria von Weber.

Jag hoppas törsten efter opera är stor och att vi får se er på Gävles anrika teater.

Vi är glada att på det här sättet kunna erbjuda er i publiken en operaupplevelse.

Om ni inte redan markerat den 6 maj i kalendern så gör det om ni vill vara med att tacka av vår kära chefsdirigent Jaime Martín. Det kommer att bli ett riktigt orkesterfyrverkeri.

Ni som särskilt månar om våra brassinstrument kommer att få många möjligheter den 17–22 maj när brassfestivalen "Signal" är tillbaka efter några års uppehåll. Jag kan utlova brassmusik i alla genrer.

Ja, som ni ser har vi en händelserik vår framför oss.

Jag gläder mig till att se er i Gevaliasalen.

Einar Ander, orkesterchef

Stödjande företag: Advokatfirman Börje Leidhammar

Ny medlem: Anita Kastberg

Ansvarig utgivare för Gehör är Ingrid Iremark